

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

23. An Capitulum Sede vacante possit dispensare in petitione debiti, & concedere facultatem absolvendi à reservatis? Idem est dicendum de ejus Vicario, aut Provisore. Ex p. 8. tr. 4. res. 47.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76359](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76359)

de hæresi occulta possit absolueri, iuris communis esse, ea enim præcis sæculis est laxata à Patribus Ephesini Concilij, cum Quartadecimanos reconciliare Ecclesiæ Ephesini Concilij actione 6.p.2.

4. Deinde quæro, æquid Episcopi facultatem habeat eam remittendi antiquo Lucij tertij beneficio? hæc enim est eius oratio in cap. ad abolendam 9. extra de hæreticis, si qui verò fuerint, qui à lege Diocæsana iurisdictionis exempti, soli subiaceant Sedis Apostolicæ potestati, nihilominus in his, quæ sunt contra hæreticos instituta, Episcoporum subeant iudicium, quod ergo de hæresi inquirere, eaque remissa reconciliare hominem Ecclesiæ, Episcopus valeat, noui non est, ac specialis iuris, sed antiqui.

5. Secundo, meminisse conuenit, Episcopum communi iure de omni casu posse absolueri, quem sibi Pontifex specialiter non reseruauit, Caietan. verb. excommunicatio, cap. 1. & expressè Innoc III. cap. nuper 29. de sen. excom. his verbis: Quia conditor canonis eius absolutionem sibi specialiter non reseruauit, eo ipso concessisse videtur facultatem relaxandi.

6. Et id quoque in hac materia aduertere est necesse, hæresim præcis maiorum ævo, canonumque lege, Pontifici reseruatam non fuisse, vt patet ex cap. non erit 49. extra de sententia excommunicationis, & cap. ad abolendam 9. de hæreticis, nam ille, id est, Honorius III. cap. non erit 49. excludit quidem de sacris, ac de piorum cœtu hæreticos, qui statuta libertati Ecclesiasticæ contraria seruari curant, nec tamen indicat cordi sibi esse, vt non nisi annuente se ac probante, reddantur Ecclesiæ, posteriori autem datur facultas Episcopis, quemadmodum & in cap. per hoc, 17. de hæreticis in 6. eos iudicandi, puniendi, restituendi templis, Ecclesiæ, ac Sacramentis eius, si continuò post deprehensionem erroris ad fidem Catholicæ unitatem sponte recurrere, & errorem suum ad arbitrium Episcopi regionis publicè consenserint abiuurare, cap. 9. de heret.

7. Quæ oratio si est vera, si canonicis legibus congrua, facilis se mihi expeditur via ad finem postremæ huius sententiæ aperit. Nam quæ potestatis sunt ordinatæ in Episcopo, hæc facere Capitulum potest Vacante Sede, vt est in cap. cum olim, de maioritate & obedientia; sed absolueri ab hæresi iure est concessum Episcopo, eadem enim potest in hac causa, quæ Inquisitor fidei, sicut in decretali per hoc, 17. de heretic. in 6. habet Bonif. ergo & Capitulum, cum vacat Sedes.

8. Secundo non dicit Concil. Episcopum absolueri posse de hæresi tanquam delegatum, aut auctoritate Apostolica, facit ergo iure ordinatio.

9. Argumentis respondendum, primo quidem negando propositionem eius maiorem, enim verò cum hæresicos absoluerit auctoritas, Inquisitori sit communis cum Episcopo, vt habetur in citato c. 17. de hæreticis in 6. causa reddi nulla potest, quæ suadeat, infularum Episcopatum; pedique Pastoralis vllam à Papa rationem habitam esse, in istius concessione facultatis.

10. Secundo minor item est neganda, cum nunquam non fuerit, quin Episcopus subditos de hæresi absoluerit, vt patet ex citatis antè canonibus.

11. Ad confirmationem dicendum est, ad ius commune Episcopi, speciale quoque Tridentini accessisse, non fieri tamen cumulatione hac iuris, vt quod ei ad illam diem permissum fuerat ex officio, modò tantum fas sit illi aggredi precario, solòque Patrù beneficio: Huc vsque B. Pagnius contra Suarez.

12. Verum licet hæc opinio sit satis probabilis, stando in terminis Concilij Tridentini, hodie tamen non est in praxi admittenda, stante Bulla Cœnæ, quæ hanc facultatem Episcopis etiam adimit, vt ego

fusus alibi probaui; & absolute primam sententiam tenet Rodriguez in summa tom. 1. cap. 71. num. 25. vbi sic ait: Verdad es que la concession hecha à los Obispos para absolver de la heregia occulta, aunque no estuuiera derogada, no se traspasa al Cabildo, Sede vacante, porque esta compete à los Obispos por derecho especial, de manera que no se comunica à su Vicario: Ita ille.

RESOL. XXII.

An Capitulum Sede Vacante possit procedere contra Hæreticos? Et an Vicarius Capituli Sede Vacante iure ordinario debeat assistere Inquisitoribus in dictis causis Fidei? Ex p. 8. tit. 4. Ref. 3. 7.

§. 1. Ad hanc quæstionem, me citato, sic respondet Carena tract. de S. Officio part. 1. tit. 6. §. 3. num. 10. Capitulum, Sede Vacante, succedit in iurisdictione, Episcopo defuncto, Episcopo competenti iure ordinario, non autem iure delegato, Barbosa, qui alios allegat, de Officio Episcopi, part. 3. alleg. 36. n. 10. vnde cum in causis hæresis proceditur ex parte Episcopi, iure ordinario, non est dubium quin Vicarius Capituli, Sede Vacante, debeat assistere Inquisitoribus in dictis causis fidei, Farin. quæst. 186. num. 177. Diana Resol. moral. tract. 8. part. 4. resol. 33. & Ferdin. de Castro Palao, dicto puncto 12. §. 1. num. 5. qui alios in referunt.

2. At in casibus in quibus Episcopus procederet, vt delegatus, vt cū in causis hæresis proceditur contra exemptos, nam in hoc casu Episcopum non posse, vt ordinatum, sed vt delegatum considerari, secundu communiore opinione tradidit Farin. dicta quæst. 186. num. 7. tunc non posse Vicarium Capituli procedere, magis etiam comm. voluerunt scribentes, quos longa serie cumulat, & sequuntur Farin. obis pra. n. 18. & seq. Castro Palao n. 6. & Diana Verf. sed an Capitulum, & hoc quidem de stricto iure procedit, quoniam in contrarium pro Vicar. Capituli sentit Quaranta in summa Bullarj in verb. Capitulum; Sede Vacante, num. 2. in principio, vers. & primo, vt intelligatur, cuius opinione in praxi video in nostra Inquisitione Cremonæ obseruatum. Ita Carena, cui adde, me etiam citato, Barbosa tract. de can. cap. 42. num. 68. & alios penes ipsum.

RESOL. XXIII.

An Capitulum Sede Vacante possit dispensare in petitione debiti, & concedere facultatem absolueri reseruatam? Idem est dicendum de eius Vicario, aut Provisore. Ex p. 8. tit. 4. Ref. 47.

§. 1. Respondeo affirmatiuè cum Molina de iust. tom. 6. tract. 5. disp. 11. n. 5. vbi sic ait: Dubium est vtrum Capitulum, Sede Vacante, & loco illius, Vicarius, seu prouisor illius dispensare in iis potest ratione Episcopalis iurisdictionis vt in votis, in quibus Episcopus dispensare potest, in petitione debiti, vt illegitimus minores Ordines suscipere possit, & obtinere beneficium aliquod simplex, iuxta c. 1. de filiis Presbyter. l. 6. Quamuis autè quidam negauerint, ducti, quod dispensatio sit vsus voluntariæ iurisdictionis, & quod ad Capitulum, Sede Vacante, solum deuoluatur iurisdictione necessaria: contrarium tamen est dicendum cum Panormitano c. cum olim, de maioritate & obedient. n. 2. vers. octauo dubitatur, cum Nauarr.

Narrat. ubi supra, consil. 28. & 30. cum Panvino ubi supra q. 5. & cum aliis, quos citant, nempe dispensatione possit. Quoniam tota vniuersam iurisdictione Episcopi censetur ad Capitulum deuolui, etiam voluntaria, que non fuerit reperta esse illi denegata, vt dictum est: nullibi autem hanc iurisdictionem comperimus illi esse denegatam. Et cum sæpe expediens ac necessarium sit cum subditis dispensare in multis, vt ex se est notissimum, & colligitur ex c. Domino sancto, iuncta glo. lib. 1. verb. *neesse*, & iuncto c. vt *constitueretur*, ubi non sufficienter esset prouisum Diocesis, si iurisdictione Episcopi, sine dispensatione ad Capitulum deuolueretur, Sede vacante. Potest item concedere facultatem absolvendi ab omnibus casibus Episcopo referatis, cum sit eadem ratio, & ex se sit pæcipuum, affirmatque Panormitanus, c. vnic. his que *ad. & cum olim* 14. de maioritate & obedientia. & in omnibus censent Panvini *quasi* 5. citata, part. 1. Hac Molina, que etiam confirmant aliqua à nobis in superioribus resolutionibus firmata.

RESOL. XXIV.

An Capitulum Sede Vacante possit dispensare in casibus Pontificiis, quando non est facilis recursus ad Papam, vel ad Nunciatum Apostolicum, si ad eam dispensationem concedendam potestatem habeat?
Et an Episcopus possit prædictam facultatem delegare in supradictis casibus? Ex parte 8. tractatu 4. Res. 9.

§. 1. Respondeo affirmatiuè cum Merolla tom. 3. ad p. 7. dub. 1. num. 12. ubi sic ait: Ampliatur quoad, vt succedat etiam in iurisdictione, quam habet Episcopus ex præsumpta voluntate Pontificis: vt dispensandi in legibus Pontificiis, in casu necessitatis, quando non facile potest adiri Pontifex, vel Nunciatus Apostolicus, si ad eam dispensationem concedendam potestatem habeat Ratio est, quia Capitulum succedit in totam iurisdictionem ordinariam Episcopi, vt supra probatum est, at verò iurisdictione, sua potestas, quam habet Episcopus dispensandi in legibus Pontificiis in casu necessitatis, est ordinaria; ergo in ea succedit Capitulum. Minor probatur, nam iurisdictione annexa perpetuò dignitati, qualis est hæc, est ordinaria, vt multis allegatis ostendimus cap. 3. dub. 1. & hinc est, quod potest eam Episcopus delegare, etiam generaliter, vt bene inquit Sanchez lib. 2. de matrim. disp. 40. num. 14.

RESOL. XXV.

An Capitulum Sede Vacante possit absoluerè à iuramentis? Ex p. 8. tr. 4. Res. 3.

§. 1. Affirmatiuè respondeo cum Merolla tom. 3. ad p. 7. cap. 7. dub. 1. num. 31. qui citat Cardinalem Felinum, & alios, quibus ego addo Rodriguez in sum. tom. 1. cap. 71. num. 6. Et ratio est, quia absolvendi à iuramento ordinario, potest Episcopus concedere; ergo & Capitulum Sede Vacante.

RESOL. XXVI.

An Capitulum Sede Vacante possit dispensare in

omnibus votis, & iuramentis, quibus possit Episcopus? Ex parte 8. tractatu 4. Resol. 45.

§. 1. Respondeo affirmatiuè; & idè pro certò habendum est, posse dispensare in omnibus votis, in quibus potest Episcopus iure ordinatio, cum in Episcopi iurisdictionem succedat, atq; ita sentiunt Arag. 22. quasi. 88. alt. 11. conclus. 5. Antonius Gomez. in Cruciana, claus. 10. n. 62. Sayr. in clauis regia l. 6. c. 11. n. 94. Man. Rodrig. sum. tom. 2. c. 10. n. 3. Henriquez l. 14. de irregularitate, c. 18. n. 2. sine. & l. 6. de poenitent. c. 6. num. 1. & ita etiam docet Ludouicus à Cruz in Bulla Cruciana, disp. 1. c. 6. dub. 19. n. 13. Sanchez in summa, tom. 1. lib. 4. c. 38. n. 17. Molina de Iustit. tom. 6. tract. 5. disp. 11. n. 5. & Fagundez in Decalog. tom. 1. l. 2. c. 4. n. 23.

RESOL. XXVII.

An Capitulum possit cognoscere causas Matrimoniales?
Et an Capitulum possit reuocare statuta præcedentis Episcopi, si fuerit expediens, & contraria statuere, qua obligent totam Diocesim? Ex parte 8. tract. 4. Res. 22.

§. 1. Prima facie videtur negatiuè respondendum, ex quo Concilium simpliciter verba facit de Episcopo, & consequenter minimè extendendum ad Capitulum, prout à simili arguit Abb. in cap. quod in iis, de maiorit. & obedient. Alexand. de Neuo, consil. 71. Calder. in consil. 2. de iis, que sunt à Prælatu absque consensu Capituli.

2. Ceterum contrariam sententiam tenendam existimo, quam firmant text. in cap. veniens, de eo, qui duxit in matrim. resoluunt Couarruias dicto n. 1. in princip. versic. atque etiam, Panvini de officio, & potestate Capituli, Sede Vacante, part. 1. quasi. 10. sub num. 8. Quaranta in summa Bullarum, verb. Capitulum Sede vacante, quasi. 5. ubi asserit per Concilium Tridentinum dicto loco dispositum esse, quod cauta matrimonialia relinquantur examini, & iurisdictioni Episcopi, tantum vt excluderentur alij Prælati inferiores: at Capitulum in hoc casu non dicitur inferior Episcopo, sed par.

3. Et idè hanc sententiam tenet Rodriguez in summa, tom. 1. cap. 71. n. 8. ubi sic ait: *El Cabildo, Sede Vacante puede conocer de las cosas arduas, pues lo es concedido conocer de las cosas matrimoniales, que segun derecho se cuentan entre las graves, y no le esta lo dicho prohibido, y mas que el conocimiento de ellos no preiudicia al futuro successor, como lo tiene Páximo de Pines de Abad. Ni el Concilio Tridentino dispone lo contrario, porque aunque dice, que el examen de las cosas matrimoniales se deba al examen del Obispo, no por esso quita este poder al Cabildo Sede Vacante, pues tiene la jurisdiccion Episcopal y qual, sino à otros inferiores juezes, como lo dice Navarro.* Ita ille, cui adde Molinam de Iustit. tom. 6. tract. 5. disp. 11. num. 7. ubi probat Capitulum, Sede Vacante, posse facere statuta, quæ obligent totam Diocesim, & vim habeant obligandi in perpetuum, etiam tempore Episcopi oris, qui in eo Episcopatu successerint: sicut Episcopus potest eadem statuta perpetua facere. Ceterum quicumque Episcopus in eo Episcopatu succedens poterit illa reuocare: sicut & reuocare potest quæcumque alia cuiusvis alterius Episcopi sui antecessoris: neque enim prædecessor aufere potest successori in Episcopatu potestatem condendi noua statuta, & reuocandi iam condita. Item statutum in præiudicium successoris esset nullum: quia Sede Vacante, nihil in præiudicium

LA N A
S I N I A
O. III. IV. V
E III